

KOMMENTÁR AZ ALAPSZABÁLY TERVEZETÉHEZ

Néhány szó az Alapszabály felépítéséről:

A jelenlegi szabályzatunkban megítélésünk szerint kissé nehezen átlátható módon vannak a rendelkezések elrendezve. Alapszabályunk sugallatával ellentétben például az ELTE TTK Hallgatói Alapítvány nem tagozódik be a TTK HÖK szervezeti felépítésébe, ahogy a mentorrendszer sem, előbbi nem része a HÖK-nek, utóbbi, pedig nem igazán a szervezeti felépítéshez kapcsolódik. Általános probléma volt, hogy minden testület egy szakaszba volt tömörítve. Ezt jobbnak láttuk feltördelni. Az alapvető elrendezés hasonló, először az **Általános rendelkezések** kontextusba helyezik az TTK HÖK-öt, ezt követően **Értelmező rendelkezések** néhány előforduló kifejezést definiálnak. Mivel az Általános rendelkezések a HÖK egészét helyezik el a világban, az értelmező rendelkezések, pedig a szabályzat értelmezését segítik, ezért indokolt a külön kezelésük. Ezt követően az **Önkormányzat feladatairól** jön egy rész, majd az **Önkormányzat működéséről**. Megint indokolt a különválasztás, hiszen a cél kell, hogy meghatározza a működést. Majd jönne egy nagyobb blokk, ami az Önkormányzat működését taglalja. Először a szervezeti felépítést, egyelőre csak megnevezve a testületeket, majd külön pontokként jönne ezeknek a kifejtése. Az áttekinthetőség érdekében minden nevesített testületet egységes módon az alábbiak szerint tárgyalunk: először a cél (feladat), kik végzik ezt (tagok), hogyan végzik (működés) és az ülésre vonatkozó kitételek. Aztán az egyebek, ha vannak. Nem került most külön pontba a képviselőválasztás, hanem a **Küldöttgyűlés** kategóriájába került, hogy lehetőség szerint minden egy helyen legyen megtalálható, ami egy testület működéséhez kell (például, hogyan kerülnek a tagjai megválasztásra).

A különböző testületek ügyrendjeiből átemeltünk minden olyan rendelkezést, amelyről úgy ítéltük meg, hogy inkább garanciális, az Önkormányzat demokratikus és átlátható működéséhez hozzájáruló, mintsem ténylegesen a szűkebb értelemben vett ügymenetet rendező. Ennek van előnye és hátránya is, nehezebb módosítani ezeket, ugyanakkor legitimebb így a működés, valamint az ügyrend inkább az operatív lebonyolításról szóljon. Ezeknél nem nagyon lesz újdonság.

A testületek után az Önkormányzat operatív működéséért felelős **tisztségviselők** következnek. Itt először definiáljuk a tisztségviselők körét, majd sorra vesszük azokat szem előtt tartva azt, amit a képviselőknél, hogy például az elnökre vonatkozó rendelkezések egy helyen legyenek megtalálhatók. Ezt követően a tisztségviselőkre vonatkozó általánosabb rendelkezések jönnek, végül a **Delegáltakról** szóló fejezet, illetve az **Egyéb** és **Záró rendelkezések**. Az Egyéb rendelkezések közé soroltuk azokat, amiknél nem annyira éreztük, hogy az eddigi csoportokba besorolhatók.

Akkor a konkrétumokról:

(Főleg az új részekre koncentrálok, az Alapszabály sorrendjében haladva.)

A 3. § és 4. § új szakasz, arról szólnak, hogy a HÖK képviseleti demokrácia útján működő szervezet, éves ciklusokban.

Az Önkormányzat döntéshozó testületei: innen kikerült a **Szakterületi Bizottság**. Ebben a kérdésben megoszlott az álláspontunk, ahogy az eddig nyilatkozóknak is. Természetesen a Szakterületi Csoport nem szűnne meg, azt nem is lehet megszüntetni, hiszen az az aktív hallgatók közössége. A Szakterületi Bizottság ellen a legfőbb ellenvetés a működésének értelmetlensége volt. Károly és Bálint jól kifejtette ennek legfőbb okát. Vannak olyan esetek, amikor szerintem lehet értelme, de a kíváncsiság kedvéért megnéztem, hogy mik is zajlottak az utóbbi időben a SzaB-okon. Volt olyan szakterület, amikor 1 év alatt mindössze egyszer ült össze a bizottság, máshol abból állt a működés, hogy a 2 fős szakterület szavazgatott arról, hogy ki vezesse az ülés jegyzőkönyvét, ki számoljon szavazatokat, kinek legyen tanácskozási joga, majd arról, hogy ki koordináljon egy korrepetálást. A Szakterületi Bizottságok sokszor arról nem hoztak határozatokat, amikről kellett volna, ellenben számos alkalommal saját ügyrendjüket sem tartják be és az emlékeztetők sem kerülnek fel. Ezek a tények engem is elbizonytalanítottak. Felhoztatok érvként a SzaB mellett, hogy akkor van SzaB

elnök, aki szakterületi koordinátor híján egyengeti a szakterület életét. Komolyan az egy bizottság mellett a legfőbb érv, hogy lehet elnöke? Különböztetve meg lehet bízni valakit a szakterületi koordinátor feladatainak ellátásával, az Alapszabály erre eddig is lehetőséget teremtett és ezután is. Annak sincs semmi akadály, hogy az kerüljön megbízásra, aki bírja a Szakterületi Csoport szimpátiáját. Kíváncsian várjuk a véleményeket.

Ahhoz nem adom a nevem, hogy egy szabályzatot úgy gyalázzunk meg, hogy beleírjuk, hogy egy határozathoz ki kell kérni egy illegitím (nem megválasztott) „emberhalmaz” véleményét, amelynek bárki tagja lehet, aki veszi a fáradságot és odamegy.

A Küldöttgyűlés még demokratikusabb lenne, ugyanis akármelyik 50 tagja az Önkormányzatnak összehívhatná az ülést.

A Magyarországon megszokott jogi normáknak megfelelően a nem garanciális elemeket befolyásoló döntések kikerültek a **kétharmados többség** kitétele alól.

A képviselőválasztás jelenlegi szabályozásában technikai problémák vannak. Amikor meghatározásra kerül, hogy melyik szakterület hány képviselő kerülhet megválasztásra, akkor a legkisebb szakterület létszámához történik a viszonyítás, ami évek óta a környezetten. Mivel ennek a szakterületnek a létszáma folyamatosan csökken, más szakterületeké, például a tanárképzése meg folyamatosan nő, ráadásul sok szakterületen jelentős létszámú szombathelyi hallgató is fellép, így könnyen előfordulhat, hogy 42 több helyet kellene szétosztani az Alapszabály rendelkezései szerint. Mivel olyan rendelkezés is van, hogy a 42 képviselőt lehet választani, máris igencsak fogós ellentmondásba ütköztünk. Ennek helyére mi egy másik mandátumkiosztási elvet raknánk, amire Pozsár-Szentmiklósy tanár úr csak annyit írt: „A 24. § (4) bekezdése és a 27. § (5) bekezdése alapján úgy tűnik, hogy a ELTE HÖK egyik legbonyolultabb szabályozása is megszületett, :) de szerintem ezek a szövegek is jól sikerültek, gratulálok!”. A lényeg az lenne, hogy körülbelül létszámarányos felosztás történik, majd a maradék helyek kiosztása a kisebb létszámú szakterületeknek kedvez. Az eljárás során biztosítva van az, hogy minden szakterület kap legalább 1 főt, illetve, hogy sosem jöhet létre olyan szituáció, amikor egy nagyobb szakterület kevesebb képviselői helyet kapna hivatalosan, mint egy kisebb létszámú és a 42-es álmhatár sem kerülhet átlépésre. A modellszámításaink alapján egyébként a tavalyi adatokkal pontosan ugyanazt az eloszlást kapnánk, mint tavaly kaptuk.

Eddig, ha egy képviselőt az alakuló küldöttgyűlési ülésen megválasztottak EB tagnak és (nagyon helyesen) azonnali hatállyal lemondott képviselői mandátumáról, akkor egy póttag bekerült, de ennek a póttagnak, ha éppen nincs jelen, egyből lesz egy **hiányzása**, ami nem annyira korrekt. Ezt az esetet orvosoltuk.

A Választmány célja, hogy a Küldöttgyűlést helyettesítse az ülések között. A Választmány döntéshozó szerv, nem arra szolgál, hogy rendezvények fellépőit tárgyalja meg. A tisztségviselői munka koordinálására a megfelelő fórum a tisztségviselői ülés. A Választmányban éppen elég, ha minden szakterület és a közvetlenül megválasztott elnök, valamint az elnökhelyettes szavazati joggal bír. Azt semmi nem zárja ki, hogy mondjuk egy „tanulmányi alelnöknek” megválasztott fizika szakos hallgató legyen a Fizika Szakterület választmányi delegáltja.

Most pedig rátérnék a **tisztségviselők kérdéskörére**. A fő cél a rendszer rugalmasságának biztosítása, illetve annak a jogi nonszensz helyzetnek a feloldása, hogy az elnök számon kérhető egy olyan munkaterv megvalósításáért, aminek megvalósításához nincsenek meg az eszközei. Nem véletlen, hogy amikor valahol van a világban egy elnöki rendszer, akkor a megválasztott elnök, aki azért kerül megválasztásra, hogy programját véghezvigye, kinevezi, de minimum jelöli azokat a köztisztviselőket, akikkel dolgozni fog. Nem véletlenül alapoz erre sok ország alkotmánya, köztük például az Egyesült Államoké, hiszen ez a kormányozhatóságnak egy esszenciális eleme. Másfelől rendkívül sok demokratikus értékkel bír az, hogy egy hallgatói önkormányzatban bárki lehet tisztségviselő, ha sikerül meggyőznie erről a Küldöttgyűlést. Viszont a mostani rendszernek van több hibája, amit igen sokáig tudnék fejtegetni.

A TTK HÖK az Alapszabályban kijelölte azokat a feladatokat, amiket ha török, ha szakad, el kell látni, és külön-külön megválaszt embereket, hogy ezeket, az egyébként többnyire alapműködés szintű tevékenységeket (tanulmányi ügyekben való tájékoztatás, ösztöndíjas ügyek kezelése, gazdasági

adminisztráció, belső adminisztráció, stb.) ellátanak. Ez a konstrukció a tisztségviselőknek függetlenséget biztosít, hiszen a Küldöttgyűlés őket bízta meg ezzel a feladattal, ami viszont megnehezíti a munka koordinációját, hiszen alapvetően a megválasztó testület felé tartozik elszámolással mindenki, egy Küldöttgyűlés viszont per definitionem alkalmatlan arra, hogy operatív munkát koordináljon, valamint igencsak visszaszorítja a HÖK kezdeményezőkézségét.

E között a két szélsőség között teremtené egy előnyöket ötvöző egyensúlyt a tervezet. Nem csak az adott elnöki munkatervhez, hanem bármiféle körülményhez lehetőség lenne a tisztségviselői feladatokat szabni. Ráadásul bárki szabadon pályázhat és a Küldöttgyűlés dönt a jelöltekről. Mi van akkor, ha létrejön egy valaki által feleslegesnek vélt tisztségviselői pozíció? Nem kell rá megválasztani az illetőt. Mi van akkor, ha nem kerül kiírásra egy fontos pozíció? Nos, eleve az alapszabály tartalmaz garanciális rendelkezéseket, hogy milyen feladatköröket kell lefedni biztosan. Másrésztől, elnök legyen a talpán, aki azt mondja egy tisztségviselői pályázatra, amit a Küldöttgyűlés kétharmada szeretne kiírni, hogy nem írja. Nem kell mindent az alapszabállyal kikényszeríteni, a fékek és ellensúlyok rendszere így is tud működni. Nyugodtan leszavazhatja a Küldöttgyűlésnek a kétharmada az elnök beszámolóját a következő alkalommal, hiszen pontosan ezért vannak ezek a szankciók. De ez nyilván csak részletkérdés, hogy a Küldöttgyűlés is megteheti-e vagy sem. A fontos itt a koncepció, ami mögötte áll. Továbbá, ha a tisztségviselői pályázatok ott szerepelnek az elnökjelölt programja mellett, a hallgatók láthatják, hogy komolyan gondolja, nem csak üres frázisokat puffogat és esetleg kedvet is kaphatnak hozzá, hogy valamelyikre pályázzanak.

Eddig ez ellen a felvetés ellen egyetlen ésszerű érvet sem hallottam.

Az se zavarjon meg, hogy nem hívjuk őket elnökhelyettesnek (ez a következő pont), nem az elnevezés jelöli meg a fontosságát, hanem a feladatkör és a tartalma. Ami az **ösztöndíjakat** illeti, úgy láttuk jónak, hogy a pályázati kiírás tartalmazza (az Alapszabály jelenleg is tartalmazza), amittől a Küldöttgyűlésnek lehetősége lenne eltérni, ahogy erre Luca rámutatott. Továbbra is a Küldöttgyűlés döntene az ösztöndíjról.

Az elnökhelyettes megnevezés talán egy másik vitás kérdés. Talán sokkal pontosabb megnevezés lenne a kabinetfőnök, de ezt szánt szándékkal kerültük, mert valami furcsa fobia vagy indokolatlan pavlovi-reflex szokott eluralkodni sokakon. Vagy talán egy Alelnök is szerencsésebb és ez már picit lefesti, hogy itt nem arról van szó, hogy az elnök kap jogosultságot, hogy egy tisztségviselőt szabadon megválasszon, hanem arról, hogy ők – ahogy talán Luca is írta – csapatként indulnak. Az előnyök közé itt tudnám sorolni azt, hogy az, hogy az ember kivel egyeztet kérdésekben, nem feltétlenül tisztséghez kötődik. Egy kari vezető egyszer azt mondta nekem: az, hogy egy vezető ne magának válassza ki a helyettesét egyszerűen teljesen nonszensz, működésképtelen”. Én ezt nem fogalmaznám ilyen erősen, de ez tényleg elég természetes.

Miért a tanulmányi ügyekért felelős tisztségviselő funkcionálhatott elnökhelyettesként? Azért, mert úgy érezzük, hogy ez a tisztségviselő igen fontos és bízunk benne, hogy az ide megválasztott illető is kompetens. De akkor a cím itt sokkal inkább annak szól, hogy a tisztsége fontos, semmint annak, hogy úgy gondoljuk remekül tudná helyettesíteni az elnököt, mert jól az asztalra tud csapni és hasonlók. A mi elképzelésünk az volt, hogy alapesetben lenne egy elnökhelyettes, aki az elnököt egészítené ki, valamint alelnöki tisztségviselői pályázatok kerülnének kiírásra. Azért döntöttünk így a megnevezések mellett, mert fordítva furcsán hangzik.

Az elnök visszahívását könnyebbé tettük, már a hallgatók 2%-ának kell az aláírása hozzá.

A tisztségviselőkre vonatkozó szankcióknál **emeltük a Küldöttgyűlés súlyát**. Eddig úgy volt, hogy ha a beszámoló meg lett szavazva, de nem érte el az arány a háromötödöt, akkor az ösztöndíjának kétharmadát kapta. A mostani tervezetben az szerepel, hogy ha nem éri el a kétharmadot, akkor az ösztöndíjának a felét kapja. Ezzel is nyomatékokat adva a Küldöttgyűlés felügyelő feladatának.

Eddig, ha egy beszámoló nem került elfogadásra, akkor **ismételt beszámolót** kellett tenni. Álláspontom szerint ennek nincs sok értelme, hiszen ha egy tisztségviselő adott időszakban végzett munkájával a Küldöttgyűlés nem elégedett, akkor miért változtatna ezen az álláspontján az, hogy ugyanazon tevékenységről beszámol ismét, csak máshogy? Az ismételt beszámoló elfogadása nem változtat a tisztségviselőt már ért szankción (ösztöndíjának megvonása). Ha a Küldöttgyűlés elégedetlen a munkával,

akkor adott esetben kétszer is leszavazza, amit visszahívási indítvány követ, de ez akár az első el nem fogadás után is opció, ha olyan súlyos az ügy. Ha nem azért nem került elfogadásra, mert a Küldöttgyűlés elégedetlen a munkával (hanem mert mondjuk késett 2 percet a beszámoló), akkor az ismételt beszámolóval már nem tudja kompenzálni a szankció hatását. Mindegy melyik eset áll fenn, egyikben sincs túl sok értelme az ismételt beszámolónak, így az ismételt beszámoló intézményét törlésre javasoljuk. Ehelyett két el nem fogadott beszámolót automatikusan visszahívási indítvány követ.

Az ösztöndíjaknál bevezettünk egy **átláthatósági rendelkezést**, miszerint havonta fel kell rakni a honlapra, hogy melyik tisztségviselőnek mekkora összeg kerül kiutalásra. (Értelemszerűen, ha csökkentett, akkor csökkentett.)

Az Alapítványra vonatkozó szövegeket a jogszabályok és bírói gyakorlatokhoz igazítottuk (például Ptk.), hogy ne állhasson elő például olyan ex lex szituáció, hogy az alapszabály elismer egy lemondást, de a bíróság nem.

Végezetül, bár remélem nem azért senki nem kérdezett rá, mert senki nem jutott el idáig, de a hatályba léptető rendelkezéseknél az utolsó bekezdés kimaradt. Ez még nem került megfogalmazásra, hajnali fél 1-kor, mikor a vizsgámra tanultam volna és minél hamarabb ki akartam küldeni a tervezetet már nem akartam ezzel időt vesztegetni, így ezt még a mai nap folyamán fogalmazzuk meg. A lényege az lesz, hogy az Alapszabály hatályba lépése nem fejt ki joghatást a jelenlegi tisztségviselői pozíciókra. **Tehát, nem szűnne meg senkinek a tisztsége ebben a ciklusban.**

Ez teljesen tipikus formula ilyen típusú szabályzatmódosításoknál.